

Karma Riya

Vương quốc Champa xưa kia có phải là liên bang không

BBT Harak Champaka

Năm 2005, tác giả Karma Riya, không biết ông ta là ai và chuyên về bộ môn nào của Champa học, cũng đưa ra đề tài thể chế liên bang Champa để bàn bạc trong tập san Vijaya số 5 “Vương quốc Champa xưa kia có phải là liên bang không” (Vijaya số 5, 2005, tr. 146-172).

Đọc qua bài khảo luận này, chúng tôi có cảm giác rằng bài viết của Karma Riya có nội dung không khác biệt với phần thể chế liên bang Champa đăng trong tác phẩm *Bangsa Champa. Tìm về với một cội nguồn xa cách* của Dohamide và Dorohiem. Có chăng Karma Riya ở đây chỉ là bút hiệu của Dohamide và Dorohiem ?

Tạm gọi là dựa vào hiến Pháp của một số quốc gia có thể chế liên bang trên thế giới, ông Karma Riya cho rằng Champa không phải là một quốc gia liên bang với bao lý luận mơ hồ và phi khoa học. Đọc qua phần này, độc giả nhận định rằng ông Karma Riya chỉ là một nhà viết lách về thể chế chính trị thì đúng hơn. Vì nội dung của bài này chỉ dựa vào những lý luận rất là phiến diện và đôi lúc ngược hẳn với các tác phẩm khoa học viết về thể chế chính trị xuất bản ở Âu châu và thể chế chính trị của các quốc gia Đông Nam Á cổ trung đại, trong đó có Champa

Về phần cấu trúc của thể chế, Karma Riya dùng bao thuật ngữ mơ hồ, nào là “Liên Hiệp Quốc Gia Bang Liên và Hiệp Chúng Quốc Liên Bang (tr. 158)”, nào là “khái niệm về Liên Hiệp Quốc Gia hay Bang Liên : Confédération d'Etat (tr. 159)”, nào là “khái niệm về Liên Bang hay là Hiệp Chúng Quốc : Etat Fédéral (tr. 162)”. Đọc đến phần

này, chúng tôi có cảm giác rằng Karma Riya đang viết tiểu thuyết về bộ môn luật học, tự sáng chế ra quy luật cấu trúc thể chế liên bang không liên hệ gì với yếu tố lịch sử Champa nói riêng và các quốc gia liên bang ở khu vực Đông Nam Á thời cổ nói chung.

Chúng tôi tự đặt lại câu hỏi ở đây có chẳng Karma Riya chỉ là người viết lách về lịch sử Champa chứ không phải là chuyên gia về lịch sử Champa. Chỉ cần đọc lại vài hàng mà Karma Riya viết về lịch sử Champa thì đủ để chứng minh lời kết luận của chúng tôi. Trang 157, Karma Riya viết rằng “Năm 1834 Vua kế của triều Nguyễn là Nguyễn Minh Mạng đã xóa hẳn quốc gia Champa trên bán đảo Đông Dương”. Một nhà nghiên cứu về Champa viết câu này là một bằng chứng cụ thể để kết luận rằng Karma Riya chỉ là người thích tò mò về môn sử học mà thôi. Vì rằng Champa sụp đổ vào năm 1832 chứ không phải vào năm 1834 và nước Việt Nam không có ông vua nào mang tên là Nguyễn Minh Mạng.

Trang 171, Karma Riya viết rằng : “Mã Lai mãi tới năm 1957 mới có liên bang Mã Lai”. Nội dung câu này chứng tỏ rằng Karma Riya không biết gì về lịch sử Mã Lai. Năm 1957 là năm đánh dấu ngày độc lập của nước Mã Lai chứ không phải là ngày thành lập liên bang Mã Lai. Trong khi đó vương quốc Mã Lai theo thể chế liên bang từ ngày lập quốc vào thế kỷ thứ 15.

Chỉ cần đọc phần tiếng Chăm cổ và phiên âm ra tiếng Việt trong bài khảo luận này cũng cho độc giả thấy rằng Karma Riya không biết đọc và hiểu tiếng Chăm. Trang 157, Karma Riya viết rằng “Sri hay Yang Po Ku có nghĩa là Đấng thiêng liêng, Bậc thần thánh Pupo Tanaraya (Chăm co [sic]): Đấng tối cao...”. Tiếc rằng *Yang Po Ku* (tiếng Chăm hiện đại là *Yang Po Kau* 𑜏𑜢𑜤𑜰𑜫 𑜏𑜢𑜤𑜰𑜫) không có nghĩa là “Đấng thiêng liêng” mà là Ngài của tôi” (tiếng Pháp là *Votre Excellence*). Ngược lại, Pupo Tanaraya phải viết tách rời ra là *Pu Po Tana Raya* (tiếng Chăm hiện đại là *Pu Po Tanâh Riya* 𑜏𑜢𑜤𑜰𑜫 𑜏𑜢𑜤𑜰𑜫 𑜏𑜢𑜤𑜰𑜫 𑜏𑜢𑜤𑜰𑜫) không có nghĩa là “Đấng tối cao” như

Karma Riya: Vương quốc Champa xưa kia

Karma Riya tự phỏng đoán mà là “Ngài làm chủ trên toàn lãnh thổ” (riya là từ gốc tiếng Phạn raya có nghĩa là rộng, lớn ; quan trọng, linh đình...). Một nhà nghiên cứu đã hiểu sai lệch về tôn hiệu vua chúa Champa viết bằng tiếng Chăm như *Yang Po Ku* hay *Pu Po Tana Raya*, thế thì làm sao mà Karma Riya lại bàn đến thể chế chính trị ở vương quốc này, một đề tài đòi hỏi sự hiểu biết rất là sâu rộng về nền văn minh Champa.

Ba thí dụ điển hình trên đã chứng minh rằng ông Karma Riya chỉ là tác giả viết lách theo lối hành văn của các báo “Văn nghệ tiền phong hay Văn nghệ diển đàn” xuất bản ở hải ngoại, chứ không phải một chuyên gia về lịch sử Champa. Chính vì thế, chúng tôi không muốn bàn bạc đến giả thuyết về thể chế liên bang Champa mà ông ta đã trình bày.

Karma Riya: Vương quốc Champa xưa kia